

STANDARDY BHP

19.0 Wymagania BHP dla podwykonawców i dostawców

Standard zawiera minimum wymagań w zakresie bezpieczeństwa pracy, jakie powinni spełniać podwykonawcy i dostawcy współpracujący z jednostkami **Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie (1)**.

UWAGA

Wiele robót w ramach realizowanych projektów wykonują podmioty zewnętrzne – podwykonawcy i dostawcy. Ich obowiązki w zakresie bezpieczeństwa pracy, zasady współpracy z jednostką **Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie (1)** i wzajemne relacje wynikają z obowiązujących przepisów, zasad BHP, zobowiązań umownych, a także wymagań Standardów bezpiecznej pracy.

A. WSTĘP

1. Wybór podwykonawcy i dostawcy odbywa się w oparciu o procedury ustanowione w jednostce **Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie (1)**.
2. Przy wyborze podwykonawcy i dostawcy należy uwzględnić wymagania bezpieczeństwa pracy, korzystając z ustaleń zawartych w dokumentacji projektowej, wykonawczej i ofertowej.
3. Przed podjęciem decyzji o współpracy podwykonawcy i dostawcy mają możliwość zapoznania się z wymaganiami BHP obowiązującymi na budowach jednostek **Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie (1)**. Wymagania BHP, które są załącznikiem do Umowy, a także Standardy bezpiecznej pracy, są dostępne na stronie www.porozumieniedlabezpieczenstwa.pl

B. DZIAŁANIA PRZED ROZPOCZĘCIEM ROBÓT

1. Realizacja każdego zadania na budowie powinna być zaplanowana pod względem niezbędnych środków technicznych, organizacyjnych i zasobów ludzkich. Należy uwzględnić wymagania prawne oraz inne aspekty związane z bezpieczeństwem planowanych prac, tj.:
 - zakres planowanego zadania,
 - czas na wykonanie zadania,
 - warunki terenowe w miejscu prowadzenia prac i w jego otoczeniu,
 - dostępna infrastruktura budowy.
2. Na etapie planowania robót podwykonawca powinien zapoznać się z:
 - dokumentacją projektową,
 - **Planem BIOZ (2)** i załączonym do niego planem zagospodarowania terenu budowy,
 - harmonogramem realizacji robót,
 - dokumentacją techniczno-ruchową maszyn, instrukcjami obsługi urządzeń, sprzętu i narzędzi,
 - instrukcjami pracy oraz innymi regulacjami obowiązującymi na terenie budowy, adekwatnymi do zakresu realizowanych robót,
 - instrukcjami reagowania w przypadku awarii lub innych sytuacji niebezpiecznych, wyposażeniem budowy lub poszczególnych stanowisk pracy w sprzęt awaryjny lub ratunkowy,
 - kartami technicznymi produktów i kartami charakterystyki substancji i mieszanin niebezpiecznych,
 - standardami bezpiecznej pracy **Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie (1)**, które będą miały zastosowanie przy realizacji zleconych zadań.

Zasoby ludzkie – wymagania minimalne

3. Podwykonawca i dostawca mają obowiązek zatrudnienia niezbędnej do wykonywania pracy liczby **pracowników (36)**, którzy mają odpowiednią wiedzę, umiejętności, kwalifikacje oraz uprawnienia.
4. Podwykonawca ma obowiązek zapewnić **bezpośredni nadzór (9)**, który mogą sprawować wyłącznie osoby posiadające kwalifikacje wymagane przepisami prawa pracy oraz przepisami branżowymi, wiedzę i umiejętności w zakresie bezpiecznej organizacji i prowadzenia prac:
 - nadzór nad prowadzonymi robotami – prowadzony przez **osobę kompetentną (7)**, uprawnioną do pełnienia samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, która ma uprawnienia budowlane do kierowania robotami budowlanymi w danej specjalności,
 - nadzór nad pracownikami - prowadzony nad każdą brygadą przez **osobę kompetentną (7)**, posiadającą aktualne szkolenie okresowe w dziedzinie BHP dla osób kierujących pracownikami.
5. Podwykonawca ma obowiązek zapewnić stałą obecność osób wyznaczonych i przeszkolonych do udzielania pierwszej pomocy podczas realizacji robót.
6. Podwykonawca ma obowiązek zapewnić **kompetentną osobę (7)** do prowadzenia kontroli warunków BHP oraz doradztwa w zakresie organizacji i metod pracy przy realizacji robót.
7. Każdy pracownik, bez względu na rodzaj wykonywanej pracy, musi posiadać:
 - aktualne orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku,
 - aktualne obowiązkowe szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (z zastrzeżeniem, że pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych powinni mieć szkolenie okresowe nie starsze niż 1 rok).
8. Każdy pracownik, który wykonuje prace wymagające szczególnych kwalifikacji, musi mieć świadectwa lub inne dokumenty potwierdzające posiadanie uprawnień do wykonywania tych prac, obsługi sprzętu i kierowania maszynami lub pojazdami.
9. Podwykonawca oraz dostawca, którzy powierzają wykonywanie pracy obcokrajowcom (z krajów UE) lub cudzoziemcom (spoza UE), mają obowiązek zagwarantować, aby:
 - szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy zostały przeprowadzone w języku ojczystym pracownika lub w języku polskim z tłumaczeniem na język ojczysty,
 - badania lekarskie zostały przeprowadzone na zasadach określonych w przepisach polskiego prawa lub prawa innego państwa (pod warunkiem, że zapewnia ono pracownikowi wyższy poziom ochrony); za ocenę, które przepisy mają zastosowanie, a także za konsekwencje tej oceny odpowiada **organizator pracy (8)**,
 - potwierdzenie uprawnień i kwalifikacji było wydane zgodnie z polskim prawem lub aby zapewniona była notyfikacja posiadanych uprawnień przez uprawnione polskie urzędy.
10. Do **prac szczególnie niebezpiecznych (3)** nie można zatrudniać pracowników tymczasowych (zatrudnionych przez agencje pracy tymczasowej).
11. Podwykonawca oraz dostawca mają obowiązek wyposażyć pracowników w **środki ochrony indywidualnej – ŚOI (15)**: hełm ochronny z paskiem podbródkowym, okulary ochronne dla 1 klasy optycznej, obuwie ochronne, odzież roboczą, kamizelkę odblaskową lub odzież ochronną spełniającą wymagania dla 2 klasy odblaskowości (noszone obowiązkowo przez cały okres przebywania na terenie budowy, poza kabiną pojazdu lub maszyny) oraz inne środki ochronne, zgodne z **oceną ryzyka zawodowego (13)**. Wyposażenie osobiste musi być zgodne ze **Standardami 18.5. Odzież i obuwie oraz 18.4. ŚOI – sprzęt i ochrony indywidualne**.

Środki techniczne – wymagania minimalne

12. Obowiązkiem podwykonawcy oraz dostawcy jest zapoznanie się z warunkami zagospodarowania terenu budowy, w tym:
 - ogólnodostępnymi pomieszczeniami i urządzeniami higieniczno-sanitarnymi,
 - warunkami korzystania z tych pomieszczeń i urządzeń, a także infrastruktury i pozostałych mediów,
 - możliwościami i warunkami zorganizowania zaplecza dla własnych pracowników.
13. Zorganizowane przez podwykonawcę lub dostawcę pomieszczenia i urządzenia higieniczno-sanitarne oraz sposób korzystania z zaplecza muszą spełniać wymagania przepisów, w tym określonych w **Standardzie 9.3 Pomieszczenia i zaplecza higieniczno-sanitarne**.

14. Wszyscy podwykonawcy oraz dostawcy, którzy wykonują na terenie budowy roboty lub świadczą usługi z wykorzystaniem maszyn i urządzeń technicznych, są zobowiązani do przestrzegania następujących zasad:

- maszyny i urządzenia techniczne wprowadzane i eksploatowane na budowie muszą spełniać zasadnicze wymagania Dyrektywy Maszynowej 2006/42/WE i norm bezpieczeństwa, posiadać czytelne oznakowanie znakiem CE i deklarację zgodności WE w języku polskim; tłumaczenie deklaracji zgodności na język polski musi zostać dostarczone przez producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela albo przez osobę wprowadzającą tę maszynę na dany obszar językowy; dodatkowo powinno być opatrzone zwrotem „Tłumaczenie instrukcji oryginalnej”,
- maszyny i urządzenia podlegające dozorowi technicznemu mogą być używane na terenie budowy tylko pod warunkiem posiadania dokumentów zezwalających na eksploatację, wydanych przez UDT lub TDT,
- maszyny, urządzenia i pojazdy muszą być sprawne technicznie, poddawane regularnym kontrolom, konserwacji i remontom, zgodnie z wytycznymi producenta,
- maszyny, urządzenia i pojazdy muszą być kompletne i posiadać wyposażenie specjalne i osprzęt, niezbędne do bezpiecznego użytkowania, regulacji i konserwacji,
- maszyny i pojazdy samobieżne wjeżdżające na teren budowy muszą być sprawne technicznie i wyposażone w sprawną gaśnicę (min. 2 kg środka gaśniczego) oraz apteczkę, a także posiadać sprawne systemy ostrzegawcze (dźwiękowe sygnalizatory cofania oraz lampy błyskowe ostrzegawcze).

Dobłą praktyką jest wyposażenie pojazdów w dodatkowe elementy poprawiające bezpieczeństwo manewrowania, takie jak: lustra sferyczne, kamery cofania czy detektory przeszkód.

15. Elektronarzędzia wprowadzane i eksploatowane na budowie muszą być sprawne technicznie, kompletne i dostosowane do warunków panujących na budowie (wilgoć, zapylenie, wysoka lub niska temperatura). Powinny również posiadać dokumentację techniczną sporządzoną przez producenta, deklarację zgodności z zasadniczymi wymaganiami oraz znak CE, a także symbole identyfikacyjne. Wytyczne dotyczące bezpieczeństwa podczas korzystania z elektronarzędzi zawarte są w **Standardzie 15.3 Elektronarzędzia**.

16. Wszystkie przewody i kable stosowane na budowie muszą spełniać wymagania dyrektywy niskonapięciowej i odpowiednie normy zharmonizowane dotyczące przewodów i kabli. Powinny również posiadać dokumentację techniczną sporządzoną przez producenta, deklarację zgodności z zasadniczymi wymaganiami oraz znak CE, a także symbole identyfikacyjne. Wytyczne w zakresie bezpieczeństwa podczas korzystania z instalacji rozdziału energii elektrycznej zostały zawarte w **Standardzie 9.8 Rozdzielnice budowlane (RB), przewody zasilające i kable**.

17. W przypadku realizacji **prac na wysokości (4)** konieczne jest zaplanowanie środków technicznych, organizacyjnych i zasobów ludzkich, które będą gwarantowały bezpieczeństwo. Wytyczne zawarte są w **Standardach grupy 2**.

18. Stanowiska do prowadzenia **prac na wysokości (4)** muszą być właściwie zabezpieczone. Do zabezpieczenia powierzchni wyniesionych powyżej 1 m należy stosować systemowe balustrady ochronne, zgodnie ze **Standardem 18.1 Zbiorowe – bariery ochronne (balustrady)** oraz z **Wytyczne dotyczące zabezpieczeń zbiorowych - WZZ (21)**. Są one dostępne na stronie **Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie (1)**.

19. W przypadku realizacji prac ziemnych konieczne jest zapewnienie środków technicznych opisanych w **Standardach od 3.0 do 3.5**. Do zabezpieczania ścian wykopów należy stosować obudowy systemowe, które muszą mieć dokumentację techniczną (DTR) lub instrukcję producenta.

Środki organizacyjne

19. Przed rozpoczęciem pracy podwykonawca oraz dostawca mają obowiązek zapoznać się z **Planem BIOZ (2)** oraz procedurami, zasadami i sposobami postępowania obowiązującymi na budowie.
20. Podwykonawca i dostawca są zobowiązani do zaplanowania w **IBWR (22)** sposobu i kolejności realizacji zadań oraz wszystkich zasobów niezbędnych do wykonania powierzonych prac.

21. Planując zasoby ludzkie, czas na realizację zadań i harmonogram pracy należy uwzględnić:
 - normy czasu pracy, przystępujące pracownikom przerwy w ciągu zmiany roboczej, czas na odpoczynek dobowy i tygodniowy, a także zmienność, wymaganą rotację na poszczególnych stanowiskach pracy i możliwe okresy wstrzymania prac (np. z powodu niekorzystnych warunków pogodowych),
 - aspekty związane z technologią robót, wymagania dotyczące rozwiązań projektowych i materiałowych wpływające na organizację pracy.
22. Bezpieczny sposób wykonywania poszczególnych etapów prac należy zaplanować w oparciu o **ocenę ryzyka dla zadania (35)**, polegającą na identyfikacji, analizie i ocenie zagrożeń, które mogą wystąpić podczas realizacji prac. Konieczny jest dobór odpowiednich działań profilaktycznych (metody organizacyjne uwzględniające technologię wykonania robót, rozwiązania techniczne związane ze stosowanymi maszynami, urządzeniami i materiałami). Należy również zapewnić skuteczne środki ochrony zbiorowej i indywidualnej.
23. Wytyczne do sporządzenia **IBWR (22)** zawarto w **Standardzie 10.2 Instrukcja Bezpiecznego Wykonywania Robót – IBWR**.
24. Każdy pracownik, któremu zostanie powierzona realizacja zadania, musi zostać odpowiednio przeszkolony. Minimalny zakres szkoleń przed rozpoczęciem pracy na budowie obejmuje:
 - przeprowadzenie instruktażu stanowiskowego,
 - zapoznanie z **IBWR (22)**.
25. Przed rozpoczęciem pracy na budowie, niezależnie od posiadanych aktualnych szkoleń i instruktaży, każdy pracownik przechodzi Szkolenie informacyjne BHP. Udział w szkoleniu jest jednym z warunków uzyskania prawa do wstępu i poruszania się po budowie.
26. Podwykonawca oraz dostawca mają obowiązek spełnienia wymagań w zakresie uzyskania uprawnień do wstępu pracowników na teren budowy, a także uprawnień do wjazdu pojazdów, maszyn i urządzeń technicznych. Wymaganie te określa **Plan BIOZ (2)**.
27. Przed rozpoczęciem pracy należy omówić z kierownictwem budowy zagadnienia specyficzne dla budowy, które mogą wpływać na bezpieczeństwo pracy, w tym:
 - zagrożenia wynikające z lokalizacji placu budowy oraz elementów zagospodarowania działki, które mogą stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia ludzi,
 - warunki terenowe, układ komunikacyjny dróg i ciągów komunikacyjnych, rozmieszczenie na terenie budowy obiektów budowlanych, stanowisk pracy, stref pracy sprzętu zmechanizowanego, placów składowych, magazynowych, placów produkcji pomocniczej (ZPP), zapleczy, przeszkód terenowych (napowietrzne linie elektroenergetyczne, ciekły wodne, torowiska i infrastruktura kolejowa znajdujące się na terenie budowy itp.),
 - przebieg tymczasowych sieci elektroenergetycznych, rozmieszczenie rozdzielnic budowlanych,
 - środki zbiorowego bezpieczeństwa pracy zastosowane na placu budowy,
 - sposoby informowania w zakresie BHP, zastosowane na terenie budowy znaki i barwy bezpieczeństwa,
 - zasady korzystania z infrastruktury budowy i zasady utrzymania porządku,
 - organizację systemu pierwszej pomocy i systemu ochrony przeciwpożarowej,
 - procedury reagowania w sytuacjach awaryjnych i niebezpiecznych,
 - zasady koordynacji robót budowlanych prowadzonych jednocześnie lub kolejno po sobie,
 - inne, specyficzne dla budowy lub zakresu powierzonych zadań.
28. Przed rozpoczęciem pracy należy skompletować dokumentację potwierdzającą spełnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Dokumentacja podwykonawcy

29. Warunkiem rozpoczęcia prac przez podwykonawcę lub dostawcę jest przedstawienie kompletu dokumentów (oryginały lub kopie poświadczony za zgodność z oryginałem), w tym:
 - imiennej listy pracowników,
 - dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji przez pracowników:

- aktualne orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku,
 - aktualne zaświadczenia ze szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (z zastrzeżeniem, że pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych powinni posiadać szkolenie okresowe nie starsze niż 1 rok),
 - potwierdzenia posiadania wymaganych kwalifikacji i uprawnień do wykonywania określonych robót specjalistycznych, obsługi sprzętu, maszyn i kierowania pojazdami,
 - uprawnienia budowlane kierowników robót wraz z potwierdzeniem spełnienia zobowiązań wobec Izby Inżynierów Budownictwa,
 - oświadczenia potwierdzające zapoznanie pracowników z zasadami bezpieczeństwa przy wykonywaniu pracy, zagrożeniami związanymi z wykonywaną pracą oraz zasadami ochrony przed zagrożeniami, tj. **oceną ryzyka zawodowego (13)**, **IBWR (22)** i zawartą w niej **oceną ryzyka dla zadania (35)**,
 - wykaz pracowników wyznaczonych i przeszkolonych do udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej,
- potwierdzenia zapoznania pracowników z dokumentacją techniczno-ruchową maszyn i urządzeń technicznych oraz instrukcjami ich obsługi,
 - potwierdzenia otrzymania przez pracowników wyposażenia osobistego, tj. środków i sprzętu ochrony indywidualnej – **ŚOI (15)** oraz potwierdzenie przeszkolenia w zakresie ich zastosowania, użytkowania i zasad konserwacji,
 - **IBWR (22)**, instrukcji bezpiecznej pracy, dokumentacji techniczno-ruchowej oraz instrukcji obsługi maszyn, urządzeń i elektronarzędzi z potwierdzeniem zapoznania z nimi pracowników,
 - wykazu maszyn, urządzeń i sprzętu przewidzianego do realizacji zadania,
 - wykazu substancji i mieszanin chemicznych,
 - protokołów badań i pomiarów instalacji i urządzeń elektrycznych,
 - innych, specyficznych dla budowy lub zakresu powierzonych zadań dokumentów.
30. Warunkiem rozpoczęcia przez podwykonawcę i dostawcę prac i robót na budowie jest złożenie kierownictwu budowy wymaganych umową lub/i **Planem BIOZ (2)** oświadczeń uprawnionego przedstawiciela podwykonawcy lub dostawcy w zakresie organizacji i nadzoru nad bezpieczeństwem realizacji prac i robót.

C. DZIAŁANIA W TRAKCIE PROWADZENIA ROBÓT

1. Podczas realizacji zadań na budowie podwykonawca oraz dostawca są zobowiązani do nadzorowania kompletności i aktualności wymaganej dokumentacji. Dokumentacja musi być dostępna na żądanie kierownictwa budowy.
2. Obowiązkiem podwykonawcy jest zapewnienie stałego nadzoru nad pracownikami i prowadzonymi robotami przez osobę posiadającą kwalifikacje wymagane przepisami prawa pracy, przepisami branżowymi oraz posiadającą wiedzę i umiejętności niezbędne do bezpiecznej organizacji i prowadzenia prac. W przypadku konieczności czasowego opuszczenia miejsca wykonywania prac, osoba odpowiedzialna za nadzór jest zobowiązana do wyznaczenia zastępcy na okres swojej nieobecności. Zastępca musi posiadać wymagane uprawnienia i szkolenia.
3. Stanowiska i procesy pracy podlegają okresowym kontrolom BHP, prowadzonym przez podwykonawcę oraz kontrolom organizowanym przez kierownictwo budowy. Podwykonawca ma obowiązek uczestniczenia w kontrolach i egzekwowania od pracowników wykonania zaleceń pokontrolnych.
4. Podwykonawca i dostawca mają obowiązek uczestniczenia w naradach koordynacyjnych organizowanych przez kierownictwo budowy.
5. Do obowiązków podwykonawcy i dostawcy należy także niezwłoczne informowanie kierownictwa budowy o wszelkich niebezpiecznych sytuacjach, takich jak wypadki, zdarzenia potencjalnie wypadkowe (ZPW), zagrożenia lub awarie na terenie budowy lub w jej sąsiedztwie i związane z jej prowadzeniem.
6. W sytuacji zaistnienia wypadku podwykonawca oraz dostawca mają obowiązek umożliwić obecność przedstawiciela wyznaczonego przez kierownictwo budowy podczas postępowania powypadkowego.

D. DZIAŁANIA PO ZAKOŃCZENIU PRAC

1. Po zakończeniu realizacji zadania przez podwykonawcę lub dostawcę dokonywana jest ocena pod względem realizacji wymagań BHP, zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami jednostek **Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie (1)**.